

Øvelser

En veiledning i planlegging og gjennomføring av øvelser i NVE

Øvelser - En veiledning i planlegging og gjennomføring av øvelser i NVE

Utgitt av: Norges vassdrags- og energidirektorat
Redaktør: Roger Steen og Kamilla H. Nordvang
Forfatter: Norconsult under ledelse og samarbeid med NVE
ISBN 978-82-410-0923-5

Trykk: NVEs hustrykkeri
Opplag: 120
Forsidefoto: Illustrasjon Ola H. Hegdal, NVE alle rettigheter

Sammendrag: Denne veiledningen har fokus på hvordan diskusjonsøvelser (table-top) kan planlegges og gjennomføres i NVE. Fremgangsmåten/metodikken som presenteres her kan også overføres til andre typer øvelser.

Emneord: Øvelse, diskusjonsøvelse, beredskap, scenario, evaluere

Norges vassdrags- og energidirektorat
Middelthunsgate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
Internett: www.nve.no

Innhold

Forord	4
1 Innledning	5
1.1 Bakgrunn og formål.....	5
1.2 Innhold	5
1.3 Øvelsens plass i organisasjonens beredskapskonsept.....	6
1.4 En øvelses gang	6
1.5 Table-top øvelser	6
2 Planlegging	8
2.1 Øvingsmål	8
2.2 Organisering av arbeidet.....	8
2.3 Scenario	8
2.4 Øvingsmomenter.....	9
2.5 Øvingsdirektiv.....	10
2.6 Dreiebok.....	10
3 Gjennomføring.....	11
3.1 Lokaler og utstyr.....	11
3.2 Innledende presentasjon fra øvingsleder	12
3.3 Gjennomføring og Øvingsledelse.....	12
3.4 Førsteintrykksevaluering	13
4 Evaluering og oppfølging	14
4.1 Evaluering	14
4.2 Oppfølging.....	16
4.3 Evaluering av øvelsesopplegg	16
Vedlegg I - Sjekkliste for øvelsesplanlegging	17
Vedlegg II - Scenariobank	19

Forord

Beredskap må sees på som en kontinuerlig prosess og øvelser er et virkemiddel for å forbedre beredskap og forberede personer og organisasjoner for mulige kriser. Gjennom øvelser utvikles og vedlikeholdes kompetanse for å håndtere ekstraordinære situasjoner virksomheten kan bli stilt overfor. Tema for øvelser må være relevante og gjenspeile trussel- og risikobilde avdekket gjennom ROS-analyser, beredskapsplanverk mv. Det er viktig å øve alle nivåer i organisasjonen og øve ulike temaer for å sikre ivaretagelse av dynamikken/endringer/utviklingen i trusselbildet.

✓ Les dette først!

Hensikten med denne øvingsveiledning er å legge til rette for at Norges vassdrags- og energidirektorats avdelinger, seksjoner og regionkontor selv kan gjennomføre øvelser for egen organisasjon eller for andre enheter i NVE. Denne veiledningen har fokus på hvordan diskusjonsøvelser kan planlegges og gjennomføres. Fremgangsmåten/metodikken som presenteres her kan også overføres til andre typer øvelser.

En øvelse kan være kort eller lang. Lengden avgjøres av øvelsens innhold og behovet til de som skal øves. En avgrenset drøfting rundt hva gjør vi med ”dette” problemet på en varighet på 30 minutter kan være en konkret start for en liten øvelse. Uansett varighet på øvelsen er det ryddig å følge en bestemt struktur for å sikre et godt øvingsutbytte.

Hovedmålet med denne veiledningen er å sette ledere og enkeltmedarbeidere i stand til å iverksette, gjennomføre planlegging og ikke minst gjennomføring av diskusjonsøvelser. Det er viktig å merke seg at det er de første 16 sidene i denne veiledningen som er relevant for alle. De resterende eksempler på øvelser leses i den grad det er disse man ønsker å legge til grunn for øvelser for egen enhet.

Det er listet opp en rekke eksempler på tema og fokusområder det er relevant å øve på, med tilhørende eksempler på framgangsmåte, øvingsmål og dreiebok. Listen er imidlertid ikke utømmende og andre relevante tema bør vurderes. Den enkelte avdeling, seksjon og regionkontor har de beste forutsetninger til å avdekke tema hvor øvingsbehovet er størst. Denne veiledningen legger opp til at metoden som presenteres kan benyttes uavhengig av hvilket tema som er valgt for øvelsen.

Oslo, juli 2013

Ingunn Åsgard Bendiksen
Avd.dir tilsyns og beredskapsavdelingen

1 Innledning

1.1 Bakgrunn og formål

Øvelser er et nyttig verktøy for å forbedre beredskapsorganisasjoners egen evne til å håndtere mindre eller større uønskede hendelser som påvirker organisasjonen.

Dette er en veiledning for hvordan Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) ulike deler kan planlegge, gjennomføre, evaluere og følge opp mindre diskusjonsøvelser. Veiledningen tar for seg hele NVEs organisasjon når det gjelder beredskap og krisehåndtering i et bredt perspektiv. Det vil si at den også inkluderer øvelser knyttet til personellhendelser, hendelser som kan berøre enkelte seksjoner, regionkontoret m.m. Formålet med veiledningen er å legge til rette for at de enkelte enheter selv kan gjennomføre øvelser for egen organisasjon eller for å avhjelpe andre deler av virksomheten. Veiledningen skal også tilføre den enkelte grunnleggende metodekunnskap for å gjøre det enklere å delta på andre organisasjoners øvelser uten at man behøver bistand fra NVEs øvelsesmiljø.

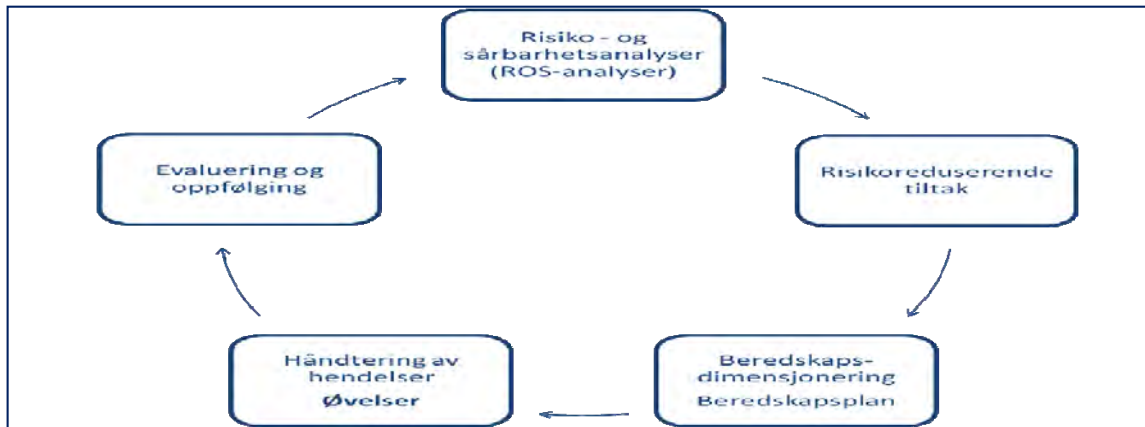
Denne veiledningen har en del faglige eksempler på hva man kan øve på. Den enkelte enhet i NVE vil imidlertid ha en rekke andre faglige utfordringer som også bør trekkes frem som relevante øvingstema. For å få tilrettelagt for en kortere eller lengre øvelse med godt læringsutbytte, ligger det noen forutsetninger at man tenker godt igjennom *hvilken krise vil treffe mitt ansvarsområde*

1.2 Innhold

Veiledningen inneholder en kort metodebeskrivelse av hvordan man kan planlegge, gjennomføre, evaluere og følge opp mindre diskusjonsøvelser. I vedlegg I finnes en sjekklister for øvelsesplanlegging. Vedlegg II inneholder eksempelscenarioer som NVEs regionkontorer kan benytte for å gjennomføre øvelser.

1.3 Øvelsens plass i organisasjonens beredskapskonsept

Samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid bør i alle organisasjoner som har slikt ansvar, utformes som et helhetlig og levende beredskapskonsept. I dette ligger at arbeid med dette skal foregå i en kontinuerlig prosess hvor man hele tiden forbedrer seg selv med utgangspunkt i utredninger, analyser, samfunnsutvikling og erfaringer. Et beredskapskonsept bør i hovedtrekk se slik ut:

Som vist i figuren, er øvelser en naturlig del av det helhetlige beredskapskonseptet. Sammen med erfaringer etter håndtering av reelle hendelser, danner øvelser den erfaringsbaserte læringen som følges opp i det videre arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Det er viktig å kommunisere at øvelser gjennomføres for å lære, ikke for å teste.

1.4 En øvelses gang

En beredskapsøvelse har fire faser:

1. planlegging
2. gjennomføring
3. evaluering
4. oppfølging

Alle fasene er like viktige, og for at man skal ha langvarig læringsutbytte av øvelsen er det nødvendig å følge alle trinnene før man anser øvelsen som avsluttet. Det er helt avgjørende for øvelsens utbytte at fasene evaluering og oppfølging vies tilstrekkelig med ressurser. Hvis ikke vil en godt planlagt og gjennomført øvelse ikke ha læringsutbytte utover den kortsiktige læring deltakerne har fått. Læring må implementeres og forankres i dokumentasjon og i organisasjonen.

1.5 Diskusjonsøvelser

Diskusjonsøvelser (table-top på engelsk) er en effektiv og kostnadsbesparende øvelsestype. Planleggere og deltakere (de som øves) får godt utbytte av øvelsen uten å måtte sette av mye tid og ressurser.

En diskusjonsøvelse er en øvelse der alle deltakerne samles i ett felles rom, all kommunikasjon skjer i dette rommet og ingen tiltak blir iverksatt fysisk. Innspill fra øvingsleder blir gitt muntlig eller på papir/skjerm/lerret. Gruppen(e) som øves benytter egne loggføringsverktøy / loggførings skjemaer, eventuelt projektor og lerret, eller flip-over, til å notere hendelsens utvikling og hvilke tiltak de ville ha iverksatt om det var en reell situasjon. Øvingsledelsen samler så inn disse, og de brukes sammen med diskusjonene underveis, til å evaluere håndteringen. Alle spørsmål øvelsesdeltakerne har, skal rettes til øvingsledelsen. Umiddelbart etter øvelsen gjennomføres en førsteinntrykksevaluering. Dette er en kort muntlig gjennomgang av de umiddelbare erfaringene etter øvelsen. Gjennomgangen bidrar til evalueringsprosessen og oppfølgingen i etterkant av øvelsen.

En diskusjonsøvelse kan være alt fra en halvtimes diskusjon rundt et bord, hvor man kun får utlevert et kort scenario man skal diskutere med hensyn til relevante problemstillinger og utfordringer, til større heldagsøvelser med mange innspill fra øvingsledelsen og mange aktører til stede. Denne veiledningen konsentrerer seg hovedsakelig om de mindre øvelsene; fra korte diskusjoner på en halvtime til halvdagsøvelser med noe mer organisering og innspill underveis.

Man kan invitere observatører til å være med på øvelsene. Disse skal ikke øves, men kan ha nytte av å være til stede og følge øvelsen. Observatørene skal forholde seg passive under øvelsen.

Øvingsregler under diskusjonsøvelser:

1. Alle deltakerne samles i ett felles rom. Ved åtte eller færre deltakere bør alle sitte rundt ett felles bord. Ved flere deltakere kan man organisere seg bordvis etter avdeling, seksjon eller ansvarsområde.
2. Ingen tiltak skal iverksettes fysisk og ingen kontakter skal tas utenfor rommet. Ved spørsmål, henvender deltakerne seg til øvingsledelsen.
3. Observatører skal ikke gripe inn i øvelsen, eller forstyrre deltakerne eller øvingsledelsen underveis.
4. Umiddelbart etter øvelsen avsettes tid til at alle deltakerne kan presentere sine hovederfaringer i plenum, i en førsteinntrykksevaluering. Dette er med på å danne grunnlaget for evaluering og punkter til evaluering / oppfølging.

NB: Det er viktig å merke seg at øvelsene kan dekke et avgrenset område og antall personer. For eksempel en diskusjonsøvelse for en ledergruppe i en avdeling. Gjerne i forlengelsen av et ledermøte. Øvelsene settes opp med et bestemt gjentakintervall, og ulike relevante tema dekkes i løpet av en viss tid.

2 Planlegging

2.1 Øvingsmål

Formålet med øvelsen og overordnede mål er det første som må på plass. Dette setter rammene for resten av planleggingen. Øvingsmålene bestemmes av hva man ønsker å oppnå med øvelsen. Overordnet øvingsmål kan for eksempel være å øve beredskapsgruppens evne til å håndtere en uønsket situasjon, sette nye ansatte inn i egen beredskapsrolle, øve beredskapsleder i mediehåndtering eller øve samhandling mellom NVEs hovedkontor og regionkontor. NVE og andre direktorat, eller regionkontor og regionale samarbeidsparter og lignende. Forslag til øvingsmål er definert i de ulike scenarioeksemplene i vedlegg II.

2.2 Organisering av arbeidet

Med utgangspunkt i overordnede øvingsmål, må man definere hvem det er relevant å ha med i øvelsen, for å få best mulig utbytte. Hovedfokus i denne veiledningen er interne øvelser for avdelinger, seksjoner, regionkontor, men det kan også være nyttig i enkelte sammenhenger å invitere med eksterne aktører som kommune, fylkesmann, politiet, representant fra et annet direktorat eller andre.

Deretter bør man så raskt som mulig etablere en planleggingsgruppe i de litt større øvelsene, og legge en tidsplan. Det er viktig å ha god tid til planleggingen. Planleggingsgruppa kan i mindre øvelser bestå av en person, i større øvelser bør den bestå av representanter fra alle fagfelt som skal øves, slik at alle sikres tilstrekkelig med øvingsmomenter. Det er viktig at deltakerne ikke deltar i planleggingen av øvelsen. Dette sikrer at deltakerne får best mulig utbytte.

2.3 Scenario

Scenario for øvelsen må være skreddersydd i henhold til de definerte øvingsmålene og de aktørene som skal øves. Scenarioet skal føles relevant og realistisk. Det er viktig at scenarioet utvikles på en slik måte at deltakerne oppnår en mestringfølelse, samtidig som de får innspill som er utfordrende og som har en viss intensitet.

I små øvelser (ca. ½ -1 time varighet) kan det være tilstrekkelig å presentere et overordnet scenario som danner grunnlag for diskusjon under øvelsen.

I litt mer omfattende øvelser er det nyttig med et mer komplekst scenario som består av et bakteppe, flere innspill og en avsluttende fase. Det er hensiktsmessig å følge en intensitetskurve med et innledende bakteppe, som forteller en kort bakgrunnshistorie for scenarioet, før en innledende fase med relativt lav intensitet, for så å øke intensiteten utover i øvelsen. I litt større øvelser kan opptrappingsinnspill gis deltakerne før øvelsesstart, for å sette de inn i øvelsesmodus. Intensiteten bør nå sin topp mot slutten av øvelsen, men det hele bør roes ned igjen før man erklærer den for avsluttet. Det er ikke hensiktsmessig å avslutte i et kaos der deltakerne føler de ikke har kontroll over situasjonen.

2.4 Øvingsmomenter

Øvingsmomentene formuleres med utgangspunkt i øvingsmål, scenario og hvem som skal øves. Øvingsmomenter operasjonaliseres ofte gjennom ”Suksesskriteriene for krisehåndtering”, definert av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), blant annet i «Øvelsesmodell i krisehåndtering for strategisk ledelse for fylker og kommuner», utgitt i 2005. En generell tolkning av ”Suksesskriteriene for krisehåndtering” ut fra et NVE-perspektiv er:

- Lederrollen
 - Evne til strategisk ledelse
 - Evne til fremtidsfokus
 - Trygghet i rollen
 - Beslutningsevne
 - Evnen til å iverksette tiltak
 - Kunnskap om egne fullmakter
 - Tydelighet i oppgavefordeling egne ansatte
 - Informasjonshåndtering
 - Empati i informasjonshåndteringen
- Ansvarsroller
 - Organisasjonens rolle og grensesnittet mot andre aktører
 - Ansvar og roller i informasjonshåndteringen
- Informasjonsstrategi
 - Informasjon til egne ansatte
 - Informasjon til befolkning som er berørt
 - Informasjon til medier
 - Informasjon til ansattes pårørende
- Varslingsrutiner
 - Intern varsling
 - Ekstern varsling
- Omsorg for rammede og berørte
 - Publikumshåndtering, herunder rammede og pårørende
- Koordinering
 - Samordning av ressurser og personell internt, og med eksterne
 - Samhandling med andre berørte regionkontorer
 - Samhandling med hovedkontoret
 - Samhandling med andre involverte aktører
- Fullmakter og budsjett
 - Forhåndsdefinerte fullmakter mht. beslutningsmyndighet
 - Forhåndsdefinerte fullmakter mht. økonomi
 - Avklaringer underveis
- Overgangen til normalsituasjonen
 - Hvordan komme raskt og effektivt tilbake til normal drift

2.5 Øvingsdirektiv

Et øvingsdirektiv er et styrende dokument for litt større øvelser, gjerne der flere personer er involvert i planleggingen. Dette inneholder korte opplysninger om øvelsen:

- Navn
- Tid og sted
- Scenario
- Deltakere
- Øvingsmål
- Øvingsmomenter
- Øvingsledelse
- Evaluering og oppfølging
- Annen relevant informasjon

Øvingsdirektivet bør i forkant distribueres til alle som er involvert i øvelsen. I noen tilfeller kan øvingsdirektivet inneholde informasjon som deltakerne ikke skal ha tilgang til, dette kan eksempelvis være ved uvarslede øvelser eller øvelser der scenario skal være hemmelig før øvelsesstart. Da bør direktivet kun distribueres til planleggingsgruppen og eventuelle observatører.

2.6 Dreiebok

I alle øvelser som inneholder mer enn ett innspill til deltakerne, bør man benytte seg av en enkel dreiebok som styrende dokument under øvelsen. I dreieboken står alle øvelsesinnspill, når de skal presenteres for deltakerne og hva som er formålet med innspillet. Denne skal ikke distribueres til deltakerne.

Eksempel: dreieboken har tabellform og ser ofte slik ut:

Tid	Til	Fra	Hendelse	Forventet handling
<i>Dato</i>	<i>Hvem rettes</i>	<i>Hvem kommer inn-</i>	<i>Innholdet i</i>	<i>Forventet handling i henhold til</i>
<i>Kl.</i>	<i>innspillet til</i>	<i>spillet fra, i spillet</i>	<i>innspillet</i>	<i>øvingmomenter</i>

Det er viktig at innspillene i dreieboken er så overordnet at de ikke legger føringer og begrensninger for aktørenes handlingsrom. Et innspill i dreieboka skal ikke være avhengig av at aktørene har foretatt de forutsette handlingene etter forrige innspill for at det skal fungere. I øvelser, som i reelle situasjoner, er det slik at aktørene ofte velger helt andre handlingsveier enn det øvingsledelsen har forutsett, og dette må man ta høyde for i dreieboksinspillene. Likevel kan det være nødvendig med noe rettleiding underveis.

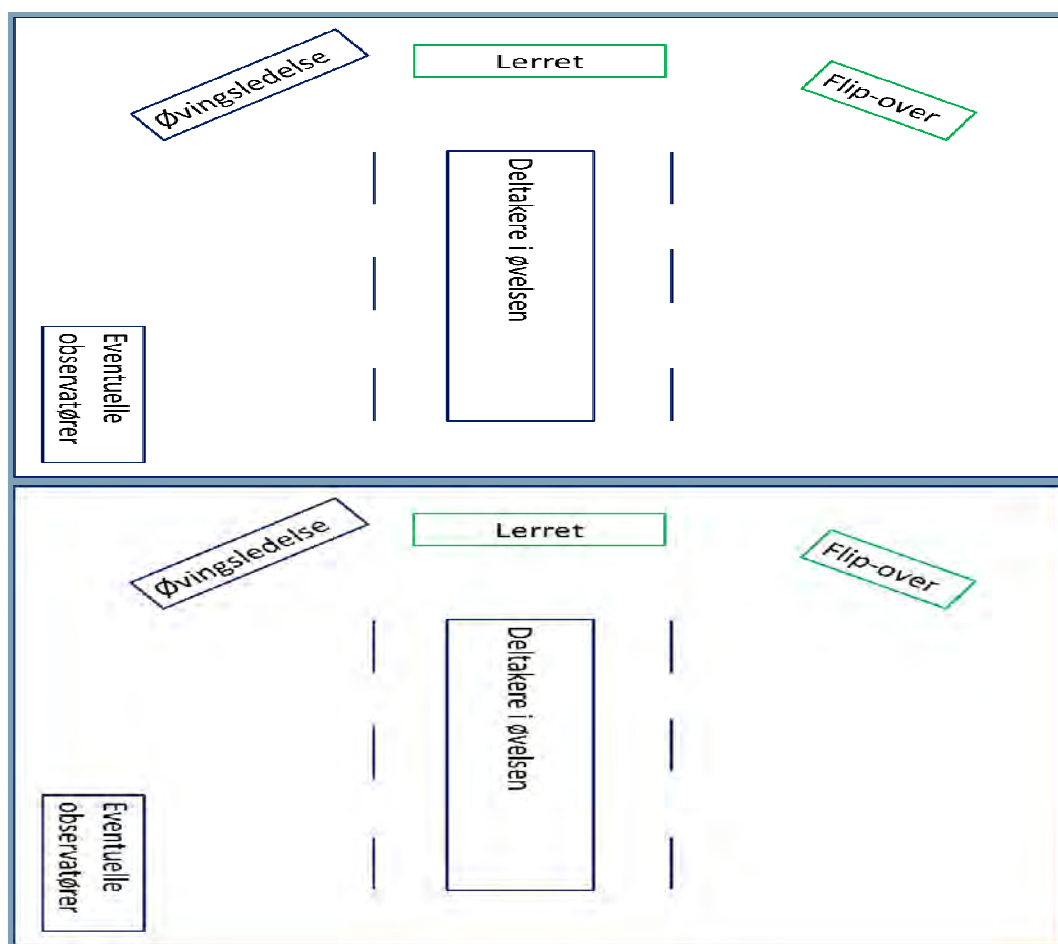
Dreieboka bør ikke inneholde for mange innspill. Deltakerne må få god tid til å diskutere seg gjennom et innspill før neste presenteres.

3 Gjennomføring

3.1 Lokaler og utstyr

Diskusjonsøvelser krever ikke mye utstyr for at man skal få godt utbytte av øvelsen. Følgende minimum av utstyr bør imidlertid være på plass i øvelseslokalet når øvelsen starter:

- Skrivemateriell
- Flip-over
- Projektor og lerret
- Tilgang til krisestøtteverktøy

Eksempel: Enkelt oppsett av øvelseslokale:

3.2 Innledende presentasjon fra øvingsleder

Det er nyttig å ha en kort innledning for deltakerne, der man går gjennom hvorfor man har øvelsen, spillereglene, og åpner for eventuelle spørsmål. Slik sikrer man at alle har felles forståelse når øvelsen begynner.

3.3 Gjennomføring og øvingsledelse

Alle øvelser, fra korte øvelser med kun ett innspill til større øvelser, må styres av en øvingsleder. Øvingslederens rolle er å gi deltakerne forhåndsproduserte innspill, svare på eventuelle spørsmål og rettlede underveis dersom det er behov for det. Øvingslederen skal være mest mulig passiv dersom han eller hun ser at øvelsen flyter fint, selv om den ikke utvikler seg helt i henhold til forventningene.

Innspillene som presenteres for deltakerne, er basert på dreieboka. Innspillene må gis ett og ett i henhold til tidsskjema. Deltakerne skal ikke kjenne til den videre utviklingen av øvelsen. Innspillene gis ut på papir, vises på lerret eller gis kun muntlig. Dette er opp til øvingsleder. Innspillene som gis ut skal inneholde informasjonen i de første fem kolonnene i dreieboka. Innholdet i kolonnen «forventet handling» skal ikke gis til deltakerne. Problemstillinger identifisert i denne kolonnen kan likevel brukes av øvingsleder underveis i øvelsen dersom man ser at deltakerne står fast i diskusjonen og ikke kommer seg videre. Øvingsleder kan da bruke problemstillinger fra «forventet handling» som drahjelp for å få deltakerne i gang igjen.

Dersom ikke øvelsen har egen dreiebok, er det innholdet under «Scenario» og eventuelt «Bakteppe» i scenarioeksemplene som presenteres for deltakerne.

Eksempel: Et innspill kan se slik ut:

ØVELSE – ØVELSE – ØVELSE

Melding nr. 1
Tid: 00.20
Til: Beredskapsleder
Fra: Politiet
Det har gått et leirskred i område. Politiet har behov for bistand fra NVE for å befare skredkanten.

ØVELSE – ØVELSE - ØVELSE

Øvingsledelsen må ”spille rollen” som alle aktører som ikke er til stede, dersom deltakerne har spørsmål til avklaring.

Alle øvelser bør også ha en som er ansvarlig for evaluering. I små øvelser kan denne rollen fylles av øvingsleder, men i større øvelser, og særlig der det er flere og komplekse øvingsmål eller mange deltakere, bør man ha en eller flere personer som er dedikert til evaluering av øvelsen.

Det er viktig at all dokumentasjon som gis under øvelsen og som utarbeides under øvelsen inneholder teksten «øvelse – øvelse – øvelse» som topp- og bunntekst. Dette gjør at man unngår misforståelser dersom øvelsesdokumenter skulle komme på avveie.

3.4 Førsteintrykksevaluering

Førsteintrykksevaluering er en betegnelse på en kort gjennomgang av de viktigste erfaringene fra øvelsen umiddelbart etter den avsluttes. Gjennomgangen gjøres muntlig ved at hver deltaker får et par minutter til å komme med sine umiddelbare opplevelser og erfaringer først, så eventuelle observatører, før øvingsledelsen til slutt avslutter med de to-tre viktigste funnene deres. Hensikten med gjennomgangen er å gi deltakerne muligheten til å få øvelsen «ut av systemet» og er også ofte nyttige bidrag til evalueringen.

4 Evaluering og oppfølging

4.1 Evaluering

Alle øvelser må evalueres, og erfaringspunktene samles i en evalueringsrapport. Evalueringsrapporten er et viktig dokument som skal sammenfatte øvelsens gang og gå gjennom øvingsmål og øvingsmomenter for å sette fokus på suksessfaktorer, utfordringer og forbedringspunkter. I de minste øvelsene kan denne være svært kortfattet, med fokus på kort oppsummering av øvelsen, erfaringspunkter sett opp mot øvingsmålene og sammenfatning av forhold som skal følges opp i det videre arbeidet med beredskap i organisasjonen. Strukturen i evalueringsrapporten kan se slik ut:

- Innledning
Kort om bakgrunnen for øvelsen.
- Om øvelsen
Tid og sted, øvingsmål, scenario, deltakere, øvingsmomenter.
- Evaluering
Evaluering i henhold til hvert av de definerte øvingsmålene og øvingsmomentene.
- Oppfølging etter øvelsen
Oppsummering av punkter til oppfølging, gjerne i en oversiktlig tabell. Konkretisering av frist for lukking og ansvarlig for lukking.

Eksempel: Selve evalueringen i en evalueringsrapport kan se slik ut. Denne må imidlertid utformes i henhold til definerte øvingsmål og øvingsmomenter for hver enkelt øvelse.

Øvingsmoment	Operasjonalisering av øvingsmoment	Funn	Oppfølging	Frist / Ansvarlig
Lederrollen (Beredskaps-, innsatsleder e.l)	Leders evne til å gi klare instruksjoner til sine ansatte.	Leder var noe uklar i sine beskjeder, så mye tid ble brukt på å avklare hva som var beslutninger.	Leder må bli klarere i sine instruksjoner i beredskapssituasjoner.	Leder
Ansvarsroller	Oversikt over grensesnittet NVEs ansvar og annen myndighets ansvar	"Annen myndighet" og NVE bør avklare grensesnitt mht. ansvar.	Møte med "annen myndighet" for avklaring. Presisering i NVEs instruksjoner	Operativ leder
Informasjonsstrategi	Evne til å kommunisere situasjonsbilde til befolkningen.	Informasjonen på NVEs nettsider kom litt for sent. Første telefonnummer inneholdt feil.	Mer proaktiv informasjonsstrategi i beredskapsplanen. Sikre tilstrekkelig kvalitetssikring av budskap som legges ut.	Beredskapsleder
Varslingsrutiner	Effektiviteten av eksisterende varslingsrutiner.	OK.	OK.	
Omsorg for rammede og berørte	Evne til å ta seg av pårørende til egne ansatte som forulykkes	Mangler system for oppfølging av pårørende i etterkant av ulykke.	Utarbeide og implementere rutine i beredskapsplanverk.	Beredskapsleder
Koordinering	Koordinering av informasjonsstrategi mellom regionkontor – hovedkontor	Det var noe tvetydighet i informasjonen som ble gitt til media fra hovedkontoret og det som ble gitt fra regionkontoret.	Klargjøre ansvar for mediehåndtering. Etablere rutiner som sikrer enhetlig budskap. Implementere i beredskapsplanverk og etablerte rutiner.	Beredskapsleder
Fullmakter og budsjett	Beredskapsleders oversikt over ulike deler av hovedkontorets og regionkontorets fullmakter.	De ulikes økonomiske fullmakter går ikke klart frem av beredskapsplanverk eller annen dokumentasjon	Legge inn eksisterende fullmakter i planverket.	Operativ leder.
Overgangen til normalsituasjonen	Kontorets evne til å gjenopprette normal drift etter evakuert kontor.	Manglende øvelse og rutiner for reetablering gjorde at dette tok unødvendig lang tid.	Gjennomføre praktiske øvelser for å oppnå mer effektiv reetablering.	Operativ leder.

4.2 Oppfølging

Evalueringsrapporten danner grunnlag for det videre arbeidet med oppfølging etter øvelsen. Oppfølging av øvelser handler om å iverksette forbedringstiltak som er identifisert under øvelsen og sammenfattet i evalueringsrapporten. Slike tiltak kan være praktiske og organisatoriske, eksempelvis oppdatering av beredskapsplanverk og oppfølging i arbeid med virksomhetsplanlegging. Man bør utpeke en ansvarlig for dette i organisasjonen for å sikre at oppfølgingen blir gjennomført. Oppfølgingen må ikke anses som fullført før endringer er iverksatt og implementert i dokumenter og organisasjon.

Når identifiserte tiltak er iverksatt og implementert i organisasjonen og i relevant dokumentasjon, er det nyttig med en ny øvelse. Tiltakene kan være grep for å redusere mulighetene for og/eller konsekvensene av uønskede hendelser. Dokumentasjonen det her er snakk om kan være risiko- og sårbarhetsanalyser, beredskapsanalyser, beredskapsplanverk, mv.

4.3 Evaluering av øvelsesopplegg

Alle øvelser bør også evalueres med hensyn til selve øvelsesopplegg og gjennomføring for å forbedre senere øvelser. Denne evalueringen skiller seg fra den evalueringen beskrevet i kap 4.1 som har hovedblikket på å evaluere håndteringen av hendelsen, planverk osv.

Vedlegg I - Sjekkliste for øvelsesplanlegging

Tidspunkt	Oppgave	Innhold (eksempler)
Innledningsvis i planleggingen	Definere overordnet/overordnede øvingsmål	<ul style="list-style-type: none"> • Øve beredskapsgruppens evne til å håndtere en uønsket hendelse • Øve beredskapsleder i mediehandtering • Øve samhandling mellom NVEs hovedkontor og regionkontor • Øve bruk av beredskapsplanverk • Øve varslingsrutiner • Øve praktiske prosedyrer
Innledningsvis i planleggingen	Definere deltakere	<ul style="list-style-type: none"> • Beredskapsgruppen • Sentralbord • Kun beredskapsleder og operativ leder
Innledningsvis i planleggingen	Legge tidsplan	<ul style="list-style-type: none"> • Jan-feb: planlegging • 3. mars: øvelse • Mars – april: evaluering • 1. oktober: frist for implementering av forbedringspunkter • 15. oktober: vurdere formål og tidspunkt for ny øvelse
Planlegging	Definere øvingsmomenter	<ul style="list-style-type: none"> • Lederrollen • Ansvar og roller • Informasjonsstrategi • Varslingsrutiner • Omsorg for rammede og berørte • Samordning og koordinering • Fullmakter og økonomi • Gjenoppretting av normaltilstanden
Planlegging	Utforme scenario og scenarionnspill og legge inn i enkel dreiebok	<ul style="list-style-type: none"> • 200-årsflom • Stor publikumspågang • Ulykke med ansatt i felt
Planlegging	Utarbeide øvingsdirektiv	<ul style="list-style-type: none"> • Navn • Tid og sted • Scenario • Deltakere • Øvingsmål • Øvingsmomenter • Øvingsledelse • Evaluering og oppfølging

Tidspunkt	Oppgave	Innhold (eksempler)
Dagen før øvelsen	<ul style="list-style-type: none"> • Organisere rommet • Sjekk at alt det tekniske fungerer 	<ul style="list-style-type: none"> • Bordplassering • Skrivemateriell • Flip-over • Projektor og lerret • Mikrofon ved mediespill
I tilstrekkelig tid før øvelsen	Kvalitetssikre dreiebok	<ul style="list-style-type: none"> • Faglig og geografisk kvalitetskontroll
Før øvelsen	Opptrappingsinnspill	<ul style="list-style-type: none"> • Gi realistisk opptrapping av scenario • Sette deltakerne i øvelsesmodus
Innledningsvis under øvelsen	Innledende presentasjon fra øvingsleder	<ul style="list-style-type: none"> • Bakgrunn for øvelsen • Om øvelsen • Spilleregler • Spørsmål fra deltakerne
Under øvelsen	Øvingsledelse og evaluering	<ul style="list-style-type: none"> • Øvingsleder presenterer innspillene • Evalueringpunkter iht. øvingsmål og øvingsmomenter
Umiddelbart etter øvelsen	Førsteintrykks-evaluering	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomgå de umiddelbare erfaringene muntlig
Innen gitt tidsfrist etter øvelsen	Evaluering	<ul style="list-style-type: none"> • Ferdigstille evalueringsrapport
Innen gitt tidsfrist etter øvelsen	Iverksette og implementere forbedringspunkter i organisasjonen og dokumentasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Oppdatere beredskapsplan • Klargjøre ansvarsforhold • Implementere endringene i organisasjonen • Utarbeide mål for videre utvikling av beredskapskonseptet

Vedlegg II - Scenariobank

Dette vedlegget er en scenariobank for øvelser ved NVEs ulike deler. Avdelinger, seksjoner og regionkontorer. De som skal øve må sikre seg at scenarioet tilpasses det man ønsker å øve på.

Scenarioeksemplene har en varighet på 1 til 3 timer, men kan også kombineres eller modifiseres til mer omfattende og komplekse øvelser. Scenarioeksemplene er utviklet for å understøtte regionkontorenes utvidede ansvar for håndtering av uønskede hendelser. Det innebærer at hendelser knyttet til personell, IKT, kraftforsyning og mediehåndtering nå er inkludert.

For hver øvelse må scenarioeksemplene tilpasses den aktuelle regionen (geografisk og organisatorisk). Utformingen er slik at det er enkelt å supplere med flere innspill/øvelsesmomenter.

De **uthevende og understrekede** tekstene er spesielt viktige å tilpasse til hver enkelt øvelse. Tidskolonnen angir antall minutter fra øvelsesstart.

Følgende scenarioer er lagt inn i scenariobanken:

1. Varslingsøvelse
2. 200-årsflom
3. Kvikkleireskred
4. Dambrudd
5. Strømbrudd ved regionkontoret
6. IKT-hendelse
7. Ulykke med ansatte på tjenestereise
8. Ulykke med ansatte i felt
9. Pandemisk influensa
10. Mediehåndtering
11. Publikumshåndtering – personellkapasitet
12. Bruk av satellittelefon
13. Rolleforståelse
14. Ansvarsforståelse
15. Gjennomgang av beredskapsplanverk
16. Reetablering etter strømløst kontor
17. Reetablering av regionkontoret etter brann

Eksempler på scenarioer som kan settes sammen til mer komplekse øvelser er:

- Varslingsøvelse, 200-årsflom, bruk av satellittelefon, mediehåndtering
- Varslingsøvelse, kvikkleireskred, ulykke med ansatt i felt, publikumshåndtering
- Dambrudd, mediehåndtering
- Strømbrudd på regionkontoret, IKT-hendelse, ulykke med ansatte på tjenestereise, re-etablering etter strømløst kontor

1. VARSLINGSØVELSE

1. Varighet:

1 time inkludert innledning og førsteinntrykksevaluering.

2. Scenario:

Det har gått et større leirskred i bebyggd **område**. Situasjonen er foreløpig uoversiktlig, men det ser ut til at konsekvensene er store (**presiseres med hensyn til geografi og konsekvenser**).

Til øvingsleder: Kun beredskapsleder (eller en utvalgt medarbeider) mottar varselet. Det forutsettes at intern varsling gjennomføres i henhold til gjeldende prosedyre og at ekstern varsling simuleres (med mindre noe annet er avtalt). Øvingsveileder må opplyse tydelig om dette når varselet gis (dvs. når scenarioet presenteres for de som skal øves). Når varsling er gjennomført og kvitteringer mottatt, avsluttes øvelsen.

Øvelsen bør gjennomføres som en ikke-varslet øvelse. Det er da spesielt viktig å starte varselet med "ØVELSE-ØVELSE-ØVELSE" før varselet presenteres! Tidspunktet kan varieres for best effekt (dag/kveld/ukedag/helg).

3. Øvingsmål:

Øve varslingsprosedyrer, herunder vurdere hvor funksjonelle prosedyrene er, responstid m.m.

4. Øvingsmomenter:

- Ansvar og roller
- Varslingsrutiner i beredskapsplanverk, oppdatert kontakinformasjon, sambandsmidler

5. Deltakere:

Alle relevante ansatte i NVE som ivaretar beredskapsfunksjoner.

- Relevante er avgrenset til de som konkret er besluttet å øves

6. Evaluering

Førsteintrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen. Erfaringspunktene oppsummeres i et kort evalueringsnotat. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).

7. Oppfølging

Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

2. 200-ÅRSFLOM

1. Varighet:

3 timer, inkludert innledning og førsteinntrykksevaluering.

2. Scenario:

Store nedbørsmengder har ført til 100-årsflom i vassdrag. Vannstanden er økende. Flomvarslinga melder om fare for 200-årsflom de neste timene.

3. Øvingsmål:

Øve avdelingens, seksjonens eller regionkontorets evne til å håndtere egen oppgaver ifm en 200-årsflom.

4. Øvingsmomenter:

- Leder-rollen
- Øvrige ansvarsforhold og roller
- Informasjonsstrategi
- Varslingsrutiner
- Samordning og koordinering
- Fullmakter og økonomi

5. Deltakere:

Avdelingens, seksjoners og/eller regionkontorets beredskapsgruppe, andre relevante personer..

6. Evaluering

Førsteintrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen. Erfaringspunktene oppsummeres i en kort evalueringsrapport. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).

7. Oppfølging

Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

UTKAST TIL DREIEBOK – 200-ÅRSFLOM

RE F	TID	FRA	TIL	HENDELSE	FORVENTET HANDLING
0	-24 timer	Øvingsleder	Alle	<p><u>Opptrappingshendelse:</u> Flomvarsel sendes på e-post til alle som skal øves. Presiser i e-posten at denne er til informasjon, øvelsen og tiltak skal ikke igangsettes.</p> <p><u>Til øvingsledelsen: Be flomvarslinga om å utarbeide varsel om 100-årsflom det neste døgnet.</u></p> <p>Innledende presentasjon fra øvingsleder.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lese varselet. Ingen forventning om andre tiltak.
1	00.20	Øvingsleder	Alle	<p><u>Presentasjon av bakteppe:</u> Det har vært en snøfull vinter. Det er nå april og snøsmeltingen pågår for fullt i fjellet, noe som fører til fulle vassdrag. De første dagene i april har det i tillegg kommet mye regn. Vassdragene begynner å fylles opp, og det er nå på nivå over 100-årsflom i området. Flomvarslings vannføringsprognoser viser at det kan bli opp mot 200-årsflom i vassdrag de nærmeste timene. <u>Øvingsledelse: Konkretiser bakteppet geografisk. Få flomvarslinga til å utarbeide flomvarsel.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kort om øvelsen, jfr. veiledning. • Påfyll av kaffe ol. • Opprette hendelse i K-nett • Ta fram beredskapsplanverk • Samle beredskapsgruppen for orienteringsmøte • Drøfte utsatte områder (GIS-analyse?) • Drøfte worst-case • Drøfte forebyggende tiltak • Drøfte avgrensningen av eget ansvar • Opprette kontakt med hovedkontor og relevante eksterne aktører
2	00.35	Flomvarslinga	Beredskapsleder	<p>Vi har fått en henvendelse fra politiet om at det er utfordringer knyttet til vannføringen i vassdrag</p> <p><u>Øvingsledelse: Konkretiser hvilke utfordringer dette gir. Hus? Veier? Bruer? Nysgjerrige tilskuere? Annet?</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ta i bruk beredskapsplanverk • Opprette kontakt med hovedkontoret og relevante eksterne aktører • Vurdering av overføring av det overordnede ansvaret for håndteringen til hovedkontoret • Varsling iht. prosedyre • Sende felthydrologer for befaring • Samle beredskapsgruppen, avklare roller og ansvar i beredskapsgruppen • Vurdere informasjon og kontaktinformasjon på regionkontorets nettsider • Avklare ressursbehov
3	00.55	Kommune <u>Spesifiser kommune</u>	Beredskapsleder	<p>Hvordan ser situasjonen ut? Hva bør vi nå gjøre for å håndtere dette best mulig? Bør vi ta kontakt med Sivilforsvaret, Røde Kors e.l.?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunisere situasjonsbeskrivelse til kommunen (unngå NVEs «stammespråk») • Rådgivning til kommunen • Ha oversikt over og disponere tilgjengelige ressurser

RE F	TID	FRA	TIL	HENDELSE	FORVENTET HANDLING
4	01.10	NRK	Beredskapsleder	<p>Kan vi få et intervju kl. 02.20?</p> <p>Øvingsledelse: Dersom man ønsker å ha medietrening som en del av øvelsen kan en representant fra øvingsledelsen spille journalist og gjennomføre intervjuet i plenum.</p> <p>Vi ønsker en situasjonsrapport innen tid 02.10.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Si ja til intervju • Begynne å forberede innhold i intervjuet; hva kan vi si og hva kan vi ikke si, hva er vårt ansvar osv.
5	01.20	Avdelingsdirektør hovedkontor	Beredskapsleder	<p>Jeg tror vi trenger bistand fra andre regionkontorer, det er flere steder enn vi har kapasitet til som trenger befaring og vurderinger.</p> <p>Mange personer har ringt inn og krever at vi skal bygge barrierer foran husene deres så ikke de blir berørt av flommen. Vi har også fått et par telefoner fra innbyggere som allerede har vann i kjelleren og som krever at vi garanterer erstatning.</p> <p>Samle inn situasjonsrapport, jfr. innspill 5.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utforme situasjonsrapport og «sende» i henhold til etablert rutine • Vurdere å be om bistand fra andre kontorer • Ressursdisponering
6	01.40	NVE felthydrolog i felt	Beredskapsleder	<p>Jeg tror vi trenger bistand fra andre regionkontorer, det er flere steder enn vi har kapasitet til som trenger befaring og vurderinger.</p> <p>Mange personer har ringt inn og krever at vi skal bygge barrierer foran husene deres så ikke de blir berørt av flommen. Vi har også fått et par telefoner fra innbyggere som allerede har vann i kjelleren og som krever at vi garanterer erstatning.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Proaktiv holdning overfor befolkning • Informasjon på nettsider og utarbeidelse av faktaark som sentralbordet kan bruke for å svare på henvendelsene. • Oversikt over eget og andres ansvarsområder, ikke love mer enn man kan holde.
7	01.50	Sentralbordet	Beredskapsleder	<p>Samle inn situasjonsrapport, jfr. innspill 5.</p> <p>Gjennomføre intervju med NRK, jfr. Innspill 4.</p> <p>Til øvingsledelsen: Eksempler på spørsmål fra NRK:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Hvordan ser situasjonen ut i vassdrag nå?</u> • <u>Hvordan vil dette utvikle seg fremover?</u> • <u>Hvor er det verst?</u> • <u>Er det gått liv tapt?</u> • <u>Når vil flommen være over?</u> • <u>Dere har vel visst om dette i lengre tid, hvorfor er det ikke gjort mer for å hindre de store ødeleggelsene vi nå ser?</u> • <u>Hva er de langvarige konsekvensene av dette?</u> • <u>Hva råder dere befolkningen i området om å gjøre nå for å redde husene sine?</u> • <u>Hvem sitt ansvar er det å erstatte tapte verdier etter dette?</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • Denne bør være klar innen tidsfrist. • Gi kort oversikt over utvikling mht eget ansvarsområde • Kort om planer fremover • Kort om utfordringer • Ikke svare på spørsmål knyttet til andre aktørers ansvarsområder
8	02.10	Øvingsleder			
9	02.20				
	02.30	Øvingsleder	Alle	5 minutter pause, førsteinntrykksevaluering.	<ul style="list-style-type: none"> • Kort gjennomgang de umiddelbare erfaringene.

3. KVIKKLEIRESKRED

1. Varighet:

3 timer, inkludert innledning og førsteinntrykksevaluering.

2. Scenario:

Det har gått et leirskred. Det er mistanke om at det er kvikkleire og at et større område er ustabil. Skredet har også ført til en oppdemning av vassdrag.

3. Øvingsmål:

Øve håndtering av kvikkleirehendelse.

• **Øvingsmomenter:**

- Lederrollen
- Øvrige ansvarsforhold og roller
- Informasjonsstrategi
- Varslingsrutiner
- Samordning og koordinering
- Fullmakter og økonomi

4. Deltakere:

Avdelingens, seksjonens, og/eller regionkontorets beredskapsgruppe, andre relevante ansatte ved regionkontoret.

5. Evaluering

Førsteintrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen. Erfaringspunktene oppsummeres i en kort evalueringsrapport. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).

6. Oppfølging

Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

UTKAST DREIEBOK - KVIKKLEIRESKRED

REF	DATO/KL	FRA/ AKTØR	TIL/ AKTØR	HENDELSE	FORVENTET HANDLING
0	-24 timer	Øvingsleder	Alle	<p><u>Opptrappingshendelse:</u> Værmelding fra Meteorologisk institutt sendes på e-post til alle som skal øves.</p> <p>Til øvingsledelsen: Få Meteorologisk institutt til å utarbeide værvarsel med mye nedbør de neste 24 timene.</p> <p>Innlørende presentasjon fra øvingsleder</p>	<ul style="list-style-type: none"> Meldingen leses. Ingen andre forventninger.
1	00.00 00.20	Øvingsleder Øvingsleder	Alle Alle	<p><u>Presentasjon av bakteppe:</u> Det har vært en periode med mye nedbør. Dette har ført til at man nå følger med på flere områder som kan bli ustabile som følge av de store nedbørmengdene. Meteorologisk institutt melder at nedbøren vil fortsette det neste døgnet.</p> <p>Til øvingsledelsen: Få Meteorologisk institutt til å utarbeide værvarsel som utdeles/vises på skjerm.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kort om øvelsen, jfr. veiledning. Påfyll av kaffe etc. Opprette hendelse i K-nett Ta i bruk beredskapsplanverk Samle beredskapsgruppen Drøfte utsatte områder Drøfte forebyggende tiltak Drøfte avgrensninger mht. eget ansvar Drøfte worst-case
2	00.40	Politiet	Beredskapsleder	<p>Det har gått et leirskred i bebygd område. Det pågikk gravearbeider i området. Behov for geolog/geoteknikere for befaring av området.</p> <p>Til øvingsledelsen: Spesifiser område og konsekvenser for bebyggelse, infrastruktur, oppdemmet vassdrag m.m.</p> <p>Vi mistenker at det befinner mennesker seg i skredmassene. Kan vi nå gå inn med letemannskaper?</p>	<ul style="list-style-type: none"> Samle beredskapsgruppen, avklare roller og ansvar Varsle hovedkontoret I samarbeid med hovedkontoret vurderer hvem som skal ha det overordnede ansvaret for håndteringen, og avklare ressursbehov Etablere kontakt med NGI og andre relevante aktører
	00.55	Politiet	Operativ leder		<ul style="list-style-type: none"> Kjenne til eget ansvar mht. klarering av området, vurdere konsekvenser

REF	DATO/KL	FRA/ AKTØR	TIL/ AKTØR	HENDELSE	FORVENTET HANDLING
3	01.00	NRK	Beredskapsleder	Kan vi få et intervju tid 02.20? Til øvingsledelsen: Dersom man ønsker å ha medietrening som en del av øvelsen kan en representant fra øvingsledelsen spille journalist og gjennomføre intervjuet i plenum.	<ul style="list-style-type: none"> • Si ja til intervju • Begynne å forberede innhold i intervjuet; hva kan vi si og hva kan vi ikke si, hva er vårt ansvar osv.
4	01.10	Avdelingsdirektør hovedkontor	Beredskapsleder	Vi ønsker en situasjonsrapport innen tid. 02.10.	<ul style="list-style-type: none"> • Utforme situasjonsrapport og «sende» i henhold til etablert rutine
5	01.30	Kommune Spesifiser kommune	Beredskapsleder	Vi trenger kunnskap om situasjonen. Er det fare for nye skred i samme område, eventuelle andre områder? Hvor bør vi nå sette inn innsatsen? Hva kan vi få av bistand fra NVE?	<ul style="list-style-type: none"> • Utarbeide situasjonsbeskrivelse til kommunen (unngå NVE «stammespråk») • Rådgivning til kommunen • Ha oversikt over og disponere tilgjengelige ressurser
6	01.50	Sentralbordet	Beredskapsleder	Berørte innbyggere tar kontakt med oss og krever erstatning for ødelagte bygninger og kjøretøyer. Andre ønsker svar på om deres område er utsatt.	<ul style="list-style-type: none"> • Proaktiv holdning overfor befolkning • Informasjon på nettsider og utarbeidelse av faktaark som sentralbordet kan bruke for å svare på henvendelsene. • Oversikt over eget og andres ansvarsområder, ikke love mer enn man kan holde.
7	02.10	Øvingsleder	Alle	Øvingsledelsen samler inn situasjonsrapport, jfr. innspill 4.	<ul style="list-style-type: none"> • Situasjonsrapporten bør være klar innen fristen

REF	DATO/KL	FRA/ AKTØR	TIL/ AKTØR	HENDELSE	FORVENTET HANDLING
8	02.20			<p>Gjennomføre intervju med NRK, jfr. innspill 3.</p> <p>Til øvingsledelsen: Eksempler på spørsmål fra NRK:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan ser situasjonen ut nå? • Er det flere områder som kommer til å rase ut? • Er det gått liv tapt? • Når vil skredfaren være over? • Hvorfor er det bygd på dette området hvis man visste om at det var ustabil kvikkleiregrunn? • Hva er de langvarige konsekvensene av dette? • Når kan de som er evakuert flytte tilbake igjen? • Hvem sitt ansvar er det å erstatte tapte verdier etter dette? 	<ul style="list-style-type: none"> • Gi kort oversikt over utvikling mht eget ansvarsområde • Kort om planer fremover • Kort om utfordringer • Ikke svare på spørsmål knyttet til andre aktørers ansvarsområder
	02.30	Øvingsleder	Alle	5 minutter pause, så førsttrinnsrykksevaluering	<ul style="list-style-type: none"> • Kort gjennomgang de umiddelbare erfaringene.

4. DAMBRUDD/FARE FOR DAMBRUDD

1. Varighet:

3 timer inkludert innledning og førsteinntrykksevaluering.

2. Scenario:

Teknisk svikt har ført til dambrudd/fare for dambrudd. Bebygd område er rammet/truet av flombølge.

3. Øvingsmål:

Øve NVEs håndtering av dambrudd/fare for dambrudd.

For eksempel øve forholdet mellom NVE og dameier, NVEs rolle dersom dameier ikke er i stand til å håndtere hendelsen, NVEs rolle med å holde OED oppdatert osv

4. Øvingsmomenter:

- Lederrollen
- Ansvar og roller
- Informasjonsstrategi
- Varslingsrutiner
- Samordning og koordinering
- Fullmakter og økonomi

5. Deltakere:

Noen eller alle som kan bli berørt for eksempel NVE hovedkontoret, regionkontorets beredskapsgruppe og andre relevante ved regionkontoret.

6. Evaluering

Førsteintrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen og erfaringspunktene oppsummeres i en kort evalueringsrapport. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).

7. Oppfølging

Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

UTKAST DREIEBOK – DAMBRUDD/FARE FOR DAMBRUDD

REF	TID	FRA/ AKTØR	TIL/ AKTØR	HENDELSE	FORVENTET HANDLING
0	-24 timer	Øvingsleder	Alle	<p><u>Opptreppingshendelse:</u> E-postmelding sendes til alle som skal øves. Innhold: Det har vært en regnfull høst, og magasinene rundt om i landet er fulle. Kraftselskapene gjør sitt for å regulere egne magasiner, men det vil de neste dagene og ukene være stor fare for store overløp dersom nedbøren fortsetter.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lese meldingen • Ikke forventning om tiltak
	00.00	Øvingsleder	Alle	Innledende presentasjon fra øvingsleder	<ul style="list-style-type: none"> • Kort om øvelsen, jfr. veiledning.
1	00.20	Øvingsleder	Alle	<p>Presentasjon av bakteppe: Teknisk svikt har ført problemer med å åpne flomluker i dam. Ansvarlig dameier arbeider med å reparere feilen, men på grunn av fullt magasin og komplisert reparasjonsarbeid, er man redd for at det vil bli overtopping av dammen med fare for dambrudd før man rekker å åpne flomlukene.</p> <p>Til øvingsledelsen: Spesifiser bakteppet geografisk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Varsling i tråd med beredskapsplan • Opprette hendelse i K-nett • Ta fram beredskapsplanverk, avklare egne ansvarsområder • Samle beredskapsgruppen • Etablere kontakt med damsikkerhetsseksjonen og avklare hvilke(n) TBD-repr. som skal være hovedkontakt mot eier, fremskaffe fakta osv • TBD-representanter kontakt med ansvarlig dameier (VTA) for å høre om oppdatert status • Drøfte utsatte områder • Drøfte worst-case • Bruk av GIS • Bruk av dambruddskart

REF	TID	FRA/ AKTØR	TIL/ AKTØR	HENDELSE	FORVENTET HANDLING
2	00.40	Politiet	Beredskapsleder	<p>Det har gått et dambrudd i dam. Dette har ført til en flombølge som har skylt nedover vassdrag. Konsekvensene er foreløpig usikre, men det er fare for at både liv og store materielle verdier er gått tapt.</p> <p>Til øvingsledelsen: Spesifiser geografisk og hvilke konsekvenser dette gir for bebyggelse, infrastruktur m.m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ta i bruk beredskapsplanverk • Varsle i henhold til etablert prosedyre • I samarbeid med hovedkontoret, vurdere hvem som skal ha det overordnede ansvaret for håndteringen. • Samle beredskapsgruppen, avklare roller og ansvar • Etablere kontakt med ansvarlig dameier og andre relevante aktører • Avklare ressursbehov
3	01.00	NRK	Beredskapsleder	<p>Kan vi få et intervju tid 02.20?</p> <p>Til øvingsledelsen: For å få enkel medietrening som en del av øvelsen kan en representant fra øvingsledelsen spille journalist og gjennomføre intervjuet i plenum.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Si ja til intervju • Begynne å forberede innhold i intervjuet; hva kan vi si og hva kan vi ikke si, hva er vårt ansvar osv.
4	01.10	Avdelingsdirektør hovedkontor	Beredskapsleder	<p>Vi ønsker en situasjonsrapport innen tid 02.10?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utforme situasjonsrapport og sende i henhold til etablert rutine
5	01.25	Beredskapskoordinator i kommune Spesifiser kommune	Beredskapsleder	<p>Hvordan ser situasjonen ut? Hva bør vi nå gjøre for å håndtere dette best mulig? Bør vi ta kontakt med Sivilforsvaret, Røde Kors e.l.? Hva kan dere bidra med fremover?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utforme situasjonsbeskrivelse til kommunen, unngå «stammespråk». • Rådgivning til kommunen • Ha oversikt over og disponere tilgjengelige ressurser
6	01.40	Sentralbordet	Beredskapsleder	<p>Berørte innbyggere tar kontakt med oss og spør hva de skal gjøre nå, det har blitt store ødeleggelse.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Proaktiv holdning overfor befolkning • Informasjon på nettsider og utarbeidelse av faktaark som sentralbordet kan bruke for å svare på henvendelsene. • Oversikt over eget og andres ansvarsområder, ikke love mer enn man kan holde.
7	02.10	Øvingsleder		<p>Samle inn situasjonsrapport, jfr. innspill 4.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Situasjonsrapporten bør være klar innen gitte tidsfrist

REF	TID	FRA/ AKTØR	TIL/ AKTØR	HENDELSE	FORVENTET HANDLING
8	02.20			<p>Gjennomføre intervju med NRK, jfr. innspill 3.</p> <p>Til øvingsledelsen: Eksempler på spørsmål fra NRK:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan ser situasjonen ut nå? • Er det gått liv tapt? • Når vil vannet trekke seg tilbake • Er det fare for at det vil komme flere bølger? • Hvorfor er det bygd på dette området hvis man visste om at det ville bli oversvømt ved et dambrudd? • Hva er de langvarige konsekvensene av dette? • Når kan de som er evakuert flytte tilbake igjen? • Hvem sitt ansvar er det å erstatte tapte verdier etter dette? 	<ul style="list-style-type: none"> • Gi kort oversikt over utvikling mht eget ansvarsområde • Kort om planer fremover • Kort om utfordringer • Ikke svare på spørsmål knyttet til andre aktørs ansvarsområder
	02.30	Øvingsleder	Alle	5 minutter pause, så førstteintrykksevaluering.	<ul style="list-style-type: none"> • Kort gjennomgang av de umiddelbare erfaringene.

5. STRØMBRUDD PÅ HOVEDKONTORET/REGIONKONTORET

1. Varighet:

2 timer inkludert innledning og førsteintrykksevaluering.

2. Scenario:

Uvær har ført til omfattende strømbrudd i **området**, blant annet er NVEs regionkontor strømløst. Samtidig må regionkontoret håndtere en flomhendelse med opp mot 100-årsflom i **vassdrag** som følge av uværet. Det er høst, 13 °C i luften. Ansvarlig kraftselskap har informert om at det er strømbrudd i **området** forårsaket av utfall på flere steder i nettet som følge av uværet. Dette innebærer et omfattende reparasjonsarbeid, og man er usikker på når regionkontoret vil ha strømmen tilbake. Man bør belage seg på fire døgn uten strøm.

Diskuter en time hva konsekvensene av en slik hendelse ville være. Hvordan skal hovedkontoret eller regionkontoret håndtere flomsituasjonen når egne lokaler er strømløse, der ordinær telefoni og data også er rammet.

3. Øvingsmål:

Gjennomgå kritisk avhengighet av kraftforsyning og øve håndteringen av en situasjon uten IKT-tjenester over lengre tid.

4. Øvingsmomenter:

- Lederrollen
- Ansvar og roller
- Informasjonsstrategi
- Varslingsrutiner
- Samordning og koordinering
- Tilgang til regionkontoret (elektroniske låser)

5. Deltakere:

Relevante avdelinger, relevant personell ved regionkontoret., IKT-personell m.fl

6. Evaluering

Førsteintrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen og erfaringspunktene oppsummeres i et kort evalueringsnotat. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).

7. Oppfølging

Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

6. IKT-HENDELSE

1. Varighet:

2 timer inkludert innledning og førsteinntrykksevaluering.

2. Scenario:

Gravearbeider har ført til brudd i Telenors sentrale fiberlinje, noe som har ført til utfall av IKT-tjenester over et større område. Samtidig må NVEs håndtere en flomhendelse med opp mot 100-årsflom i vassdrag som følge av uværet.

3. Øvingsmål:

Gjennomgå kritisk avhengighet av IKT-tjenester og øve håndteringen av en situasjon uten IKT-tjenester over lengre tid.

4. Øvingsmomenter:

- Lederrollen
- Ansvar og roller
- Informasjonsstrategi
- Varslingsrutiner
- Samordning og koordinering

5. Deltakere:

Relevante avdelinger, berørt regionkontor og IKT-personell samt annet relevant personell.

6. Evaluering

Førsteinntrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen og erfaringspunktene oppsummeres i et kort evalueringsnotat. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).

7. Oppfølging

Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

UTKAST DREIEBOK – IKT-HENDELSE

REF	TID	FRA	TIL	HENDELSE	FORVENTET HANDLING
	00.00	Øvingsleder	Alle	Innlående presentasjon fra øvingsleder	<ul style="list-style-type: none"> • Kort om øvelsen (jf. veiledning)
1	00.20	Øvingsleder	Alle	<p>Presentasjon av bakteppe:</p> <p>Gravearbeider har ført til brudd i Telenors sentrale fiberlinje, noe som igjen har ført til utfall av IKT-tjenester over et større område. Det er høst og 14 °C ute. Det er usikkert når nettet er tilbake.</p> <p>Mobiltelefoni er ikke mulig, men foreløpig er fasttelefoner oppe og går. Det samme er faks, men ikke internett.</p> <p>Samtidig er det på grunn av mye nedbør en situasjon med 100-årsflom i vassdrag.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opprette loggføring som ikke er basert på K-nett • Ta fram beredskapsplanverk • Samle beredskapsgruppen for orienteringsmøte • Drøfte situasjonen nå og fremover • Drøfte worst-case • Legge strategi for kommunikasjon internt og med eksterne i tilfelle situasjonen eskalerer
2	00.25	Politiet	Beredskapsleder	Flomsituasjonen i vassdrag eskalerer raskt, og det er behov for en representant fra NVE i felt.	<ul style="list-style-type: none"> • Sende ut representant • Sikre kommunikasjon med representanten før han/hun sendes ut (satellitttelefon)
3	00.35	Ansvarlig ekomleverandør	Beredskapsleder	<p>Tar kontakt på fasttelefon og informerer om at det er et omfattende brudd i IKT-tjenester i området og at dette er forårsaket av utfall på flere steder i nettet som konsekvens av uværet. Dette innebærer et omfattende reparasjonsarbeid, og man er usikker på når regionkontoret vil ha tjenestene tilbake. Men de bør belage seg på fire døgn uten mobiltelefoni og internett. Det er usikkert om fasttelefonen vil holde.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Drøfte konsekvenser • Legge strategi for kommunikasjon internt og med eksterne • Drøfte en situasjon der også fasttelefon faller ut
4	01.15	NVE hovedkontor	Beredskapsleder	Vi ønsker en situasjonsrapport fra dere innen tid 01.25. Spesifiser hvilke utfordringer dere har og hva vi eventuelt kan bidra med.	<ul style="list-style-type: none"> • Utforme kort og presis situasjonsrapport

REF	TID	FRA	TIL	HENDELSE	FORVENTET HANDLING
5	01.25	Øvingsleder	Alle	Samle inn situasjonsrapport, jfr. innspill 4.	<ul style="list-style-type: none"> Situasjonsrapporten bør være klar innen tidsfristen.
	01.30	Øvingsleder	Alle	5 min. pause, så førsteinntrykksevaluering	Kort gjennomgang av de umiddelbare erfaringene.

7. ULYKKE MED ANSATTE PÅ TJENESTEREISE

1. Varighet:

2 timer inkludert innledning og førsteinntrykksevaluering.

2. Scenario:

Buss med ansatte forulykker - skadde og døde.

3. Øvingsmål:

Øve håndtering av en større personellhendelse.

4. Øvingsmomenter:

- Lederrollen
- Ansvar og roller
- Informasjonsstrategi
- Varslingsrutiner
- Omsorg for rammede og berørte
- Koordinering

5. Deltakere:

Relevante og berørte avdelinger, seksjoner og regionkontor.

6. Evaluering

Førsteintrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen og erfaringspunktene oppsummeres i et kort evalueringsnotat. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).

7. Oppfølging

Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

UTKAST DREIEBOK – ULYKKE MED ANSATTE PÅ TJENESTEREISE

REF	TID	FRA	TIL	HENDELSE	FORVENTET HANDLING
0	00.00	Øvingsleder	Alle	Imledende presentasjon fra øvingsleder	<ul style="list-style-type: none"> • Kort om øvelsen (jf. veiledning) • Påfyll kaffe o.l.
1	00.20	Øvingsleder	Alle	<u>Presentasjon av bakteppe:</u> Fire ansatte ved regionkontoret er sammen med tre ansatte fra hovedkontoret på fagseminar til sted .	<ul style="list-style-type: none"> • Ikke forventning om tiltak
2	00.30	NRK P1	Alle	Det har vært en alvorlig bussulykke i sted . Bussen har sklidd ut av veien og ned en skråning. Skadeomfanget er foreløpig ukjent, og nødetatene er på vei til stedet. Trolig var dette en buss med passasjerer fra NVE, fylkesmenn og kommuner som hadde vært på seminar i sted . NRK kommer tilbake med mer om denne saken.	<ul style="list-style-type: none"> • Ta fram beredskapsplanverk • Oversikt over egne ansatte på tjenestereise og kontaktinformasjon til disse • Forsøke å få kontakt med de fire ansatte • Kontakte hovedkontoret for å høre om de har informasjon • Ta kontakt med politiet for å få oversikt over situasjonen
3	00.45	Leder seksjon for personell og organisasjon, NVE hovedkontor	Beredskapsleder	Vi har nettopp fått melding fra politiet om at vi trolig har flere ansatte om bord på en buss som har vært utsatt for en ulykke. Politiet er foreløpig sparsomme med opplysninger, men det er trolig flere omkomne og skadde blant passasjerene.	<ul style="list-style-type: none"> • Varsle iht. varslingsplan • Opprette hendelse i K-nett • Ta i bruk beredskapsplanverk • Drøfte avgrensninger mht. eget ansvar • Drøfte worst-case • Innkalle beredskapsgruppen • Be om bistand fra hovedkontoret, eventuelt vurdere behovet for at de overtar det overordnede ansvaret for håndteringen • Vurdere pressemelding
4	01.00	Politiet	Beredskapsleder	Fire av deres ansatte på tjenestereise har vært utsatt for en bussulykke. Det er en med lettere skader, 2 som er sendt til sykehus og en omkommet. De pårørende er varslet.	<ul style="list-style-type: none"> • Omsorg og støtte for pårørende • Ikke si for mye, henvis hovedsakelig til politiet for informasjon samtidig som man viser omsorg

REF	TID	FRA	TIL	HENDELSE	FORVENTET HANDLING
5	01.15	Politiet	Beredskapsleder	Ber om bistand til håndtering av pårørende.	<ul style="list-style-type: none"> • Avklare hvordan hovedkontoret, regionkontoret, nærmeste personalansvarlige skal bistå og oppgi kontaktpunkt og sted hvor pårørende kan samles.
6	01.20	NRK	Flere	Kontakter flere i kriseledelsen og ber om informasjon om hva som har skjedd. Etterlyser informasjon på internett.	<ul style="list-style-type: none"> • Iverksette mediehandtering. • Informasjonsansvarlig avklarer hvilket budskap som skal ut og på hvilke kanaler
7	01.30	Politiet	Beredskapsleder	Hva gjør dere for å følge opp de pårørende i de neste dagene?	<ul style="list-style-type: none"> • Oppfølging • Begravelse • Økonomiske forhold
	01.40	Øvingsleder	Alle	5 minutter pause, så førstteintrykksevaluering.	<ul style="list-style-type: none"> • Kort gjennomgang av de umiddelbare erfaringene.

8. ULYKKE MED ANSATT I FELT

1. Varighet:

2 timer inkludert innledning og førsteinntrykksevaluering.

2. Scenario:

En geolog/hydrolog/geotekniker i felt omkommer etter en ulykke i forbindelse med befarings.

3. Øvingsmål:

Øve håndtering av ulykke med egne ansatte.

4. Øvingsmomenter:

- Lederrollen
- Ansvar og roller
- Varslingsrutiner
- Omsorg for rammede og berørte

5. Deltakere:

Relevante avdelinger, seksjoner, regionkontor, sentralbord, andre relevante.

6. Evaluering

Førsteinntrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen og erfaringspunktene oppsummeres i en kort evalueringsrapport. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).

7. Oppfølging

Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

UTKAST DREIEBOK – ULYKKE MED ANSATT I FELT

REF	TID	FRA	TIL	HENDELSE	FORVENTET HANDLING
0	00.00	Øvingsleder	Alle	Innlørende presentasjon fra øvingsleder	<ul style="list-style-type: none"> • Kort om øvelsen, jfr. veiledning. • Påfyll av kaffe etc.
1	00.20	Øvingsleder	Alle	<p><u>Presentasjon av bakteppe:</u> Det har gått et mindre leirras. NVE regionkontor har sendt ut to geologer/geoteknikere for å befare området. Beredskapsleder og operativ leder er til stede på regionkontoret og holder seg tilgjengelig. <u>Til øvingsledelsen:</u> Spesifiser geografisk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ikke forventning om tiltak
2	00.30	NRK	Alle	<p>Radioinnslag NRK Distrikt melder at det har gått et nytt skred i skredkanten til skredet som befares. Etter det NRK kjenner til, var NVEs geologer/geoteknikere i området for å gjøre en befaring. Det er usikkert om skredet har påvirket disse. Politiet og de andre nødetatene er på stedet, men på grunn av usikker grunn er det vanskelig å få oversikt, melder politiet til NRK. NRK Distrikt kommer tilbake med mer.</p> <p><u>Til øvingsledelsen:</u> Konkretiser nyhetsmeldingen mht sted, de to ansatte mm.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ta fram beredskapsplanverk • Oversikt over egne ansatte i felt og kontaktinformasjon til disse • Forsøke å få kontakt med de to ansatte i felt • Ta kontakt med politiet for å få oversikt over situasjonen

REF	TID	FRA	TIL	HENDELSE	FORVENTET HANDLING
3	00.45	Politiet	Beredskapsleder	Det har gått et nytt skred i skredkanten av det som allerede har gått. To av deres geologer/geoteknikere var i området. En av de har vi lokalisert og han/hun er uskadd. Det er usikkert hva som har skjedd med den andre. På grunn av ustabilitet i området vil vi foreløpig ikke gå inn og gjøre søk.	<ul style="list-style-type: none"> Varsle iht. varslingsplan Opprette hendelse i K-nett Ta i bruk beredskapsplanverk Etablere kontakt med relevante eksterne og hovedkontoret Drøfte avgrensninger mht. eget ansvar Be om bistand fra hovedkontoret Drøfte worst-case Innkalle beredskapsgruppen Vurdere pressemelding
4	01.00	Pårørende til den savnede	Beredskapsleder via sentralbord	Vi får ikke kontakt med NN . Vet dere om han/hun var i området og er uskadd? Vi har forsøkt å få svar fra politiet, men de vil ikke si noe. Dette er en uholdbar situasjon for oss!	<ul style="list-style-type: none"> Omsorg og støtte for pårørende Ikke si for mye, henvis hovedsakelig til politiet for informasjon samtidig som man viser omsorg
5	01.20	Politiet	Beredskapsleder	Vi har funnet en av deres ansatte omkommet. Den andre er tilsynelatende uskadd, men sendt til sykehuset for sjekk. De pårørende er varslet.	<ul style="list-style-type: none"> Ta kontakt med de pårørende. Vise omsorg for de pårørende
6	01.30	Politiet	Beredskapsleder	Hva gjør dere for å følge opp de pårørende i de neste dagene?	<ul style="list-style-type: none"> Oppfølging Begravelse Økonomiske forhold
	01.40	Øvingsleder	Alle	5 minutter pause, så førsteinntrykksevaluering.	<ul style="list-style-type: none"> Kort gjennomgang de umiddelbare erfaringene.

9. PANDEMISK INFLUENSA

1. Varighet:

2 timer, inkludert innledning og førsteinntrykksevaluering.

2. Scenario:

Pandemisk influensa i Norge. Folkehelseinstituttet/Helsedirektoratet har bekreftet utbrudd av pandemi og kommunisert at virksomheter med kritisk personell må ta høyde for et sykefravær på 40 prosent i 15 uker. Vaksine vil trolig være tilgjengelig i løpet av fire uker.

Diskuter i en time hvordan regionkontoret ville håndtert en slik situasjon. Hvilke er de mest kritiske funksjonene på regionkontoret og hvordan skal disse ivaretas hvis prognosene slår til? Hvilke konkrete tiltak kan iverksettes for å forebygge, eventuelt skadebegrense konsekvensene av en slik pandemi?

3. Øvingsmål:

Øve håndtering av en situasjon med sterkt redusert arbeidsstokk over lengre tid. Øve funksjonaliteten av eget pandemiplanverk dersom regionkontoret har dette, eventuelt kartlegge kritisk kompetanse og kapasitet for å opprettholde nødvendige tjenester/funksjoner ved regionkontoret og danne grunnlag for å etablere pandemiplanverk.

4. Øvingsmomenter:

- Lederrollen
- Ansvar og roller
- Koordinering

5. Deltakere:

Relevante avdelinger, seksjoner, regionkontorets ledergruppe.

6. Evaluering

Førsteinntrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen og erfaringspunktene oppsummeres i et kort evalueringsnotat. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).

7. Oppfølging

Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

10.MEDIEHÅNTERING

1. Varighet:

1 time, inkludert innledning og førsteinntrykksevaluering.

2. Scenario:

Det har vært 200-årsflom i vassdrag. Vannet er nå på tilbakegang og på nivå med 100-årsflom. Flomvarslinga varslet kun 100-årsflom, og det har kommet mye kritikk på grunn av dette. Befolkningen mener NVE kunne reddet store verdier om de hadde varslet tilstrekkelig stor flom.

3. Øvingsmål:

Øve beredskapslederen og hans/hennes medarbeidere i mediehåndtering.

• Øvingsmomenter:

- Lederrollen
- Ansvar og roller
- Informasjonsstrategi
- Omsorg for rammede og berørte

4. Deltakere:

Relevante avdelinger, seksjoner, regionkontorets ledergruppe.

5. Evaluering

Førsteintrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen og erfaringspunktene oppsummeres i en kort evalueringsrapport. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).

6. Oppfølging

Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

UTKAST DREIEBOK – MEDIEHÅNDTERING

REF	TID	FRA	TIL	HENDELSE	FORVENTET HANDLING
0	00.00	Øvingsleder	Alle	Innledende presentasjon fra øvingsleder.	<ul style="list-style-type: none"> • Kort om øvelsen, jfr. veiledning
1	00.15	Øvingsleder	Alle	<p>Presentasjon av bakteppe: Det har vært 200-årsflom i vassdrag. Flere hus, veier og andre materielle verdier er skadet av vannmassene. Flomvarslinga varslet kun 100-årsflom, og det har kommet mye kritikk på grunn av dette. Befolkningen mener de kunne reddet store verdier om de hadde varslet tilstrekkelig stor flom.</p> <p>Til øvingsledelsen: Spesifiser scenario geografisk og konsekvensmessig mht. bygninger, infrastruktur, menneskeliv mm.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tenke mediestrategi • Vurdere å legge ut informasjon på NVEs nettsider
2	00.20	NRK Distriktskontor	Beredskapsleder	Ønsker et intervju tid 00.35.	<ul style="list-style-type: none"> • Si ja til intervju • Kontakte hovedkontoret for bistand ved behov • Begynne å forberede innhold i intervjuet; hva kan vi si og hva kan vi ikke si, hva er vårt ansvar osv.
3	00.25	Hovedkontoret	Beredskapsleder	<p>Det er stort medietrykk på hovedkontoret og til Flomvarslinga. Det er behov for en pressemelding som gjelder regionkontoret på NVE sine nettsider. Kan dere utforme denne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kalle inn/kontakte nødvendig personell for å utarbeide pressemeldingen • Utforme pressemelding med kort situasjonsoversikt, utfordringer, hva som gjøres og kontaktinformasjon. • Kontrollere at man har oppdaterte oversikter og kontaktinformasjon til mottakere for pressemeldinger.
4	00.30	Øvingsleder	Alle	Samle inn pressemelding, jfr. innspill 3.	<ul style="list-style-type: none"> • Pressemelding bør være klar

REF	TID	FRA	TIL	HENDELSE	FORVENTET HANDLING
5	00.35	NRK Distriktskonto r	Beredskapsleder	<p>Gjennomføre intervju, jfr. innspill 2.</p> <p>Eksempler på spørsmål fra «NRK»:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan ser situasjonen ut nå? • Hvor store verdier har gått tapt? • Hvem har ansvaret for å erstatte verdiene? • Hvorfor varslet ikke NVE fare for 200-årsflom når prognosene var så usikre? • Tar dere på dere ansvaret for at dette nå har blitt en uholdbar situasjon for mange? • Hvordan har dere tenkt å endre deres håndtering i fremtiden slik at dere blir bedre? <p>Førsteintrykksevaluering.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gi kort oversikt over utvikling mht eget ansvarsområde • Kort om planer fremover • Vurdere å endre rutiner • Kort om utfordringer • Ikke svare på spørsmål knyttet til andre aktørers ansvarsområder, eksempelvis forsikringselskap • Ikke love mer enn man kan holde
	00.45	Øvingsleder	Alle		<ul style="list-style-type: none"> • Kort gjennomgang de umiddelbare erfaringene.

11. PUBLIKUMSHÅNDTERING – PERSONELLKAPASITET

1. Varighet:

1 time inkludert innledning og førsteinntrykksevaluering.

2. Bakteppe:

Det har gått et større snøskred. Konsekvenser for bebyggelse, infrastruktur m.m. Situasjonen er uoversiktlig, og politiet, NVE og andre relevante aktører jobber med å få et overblikk over konsekvenser og befare flere områder for å kartlegge skredfare.

3. Scenario:

NVEs sentralbord opplever en sterk strøm av henvendelser fra personer som på ulike måter er berørt av snøskredet. De har svært ulike spørsmål og sentralbordet har ingen mulighet til å besvare disse. Henvendelsene gjelder alt fra spørsmål om situasjonen til krav om erstatning, bekymringsmeldinger for familiemedlemmer som kan være berørt og meldinger om observasjoner av flere områder som ser ustabile ut. Det har også begynt å komme personer til regionkontoret og krever å snakke med noen som har ansvar og oversikt.

Hvordan løser NVE organisasjons- og personellmessig dette behovet for informasjon i befolkningen i et 12-timers perspektiv utover normal arbeidstid?

4. Øvingsmål:

Øve håndteringen av stort trykk fra publikum, samtidig som en snøskredhendelse skal håndteres.

5. Øvingsmomenter:

- Informasjonsstrategi
- Omsorg for rammede og berørte
- Realisme mht. personellressurser

6. Deltakere:

Relevante avdelinger, seksjoner, funksjoner, regionkontoret.

7. Evaluering

Førsteintrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen og erfaringspunktene oppsummeres i et kort evalueringsnotat. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).

8. Oppfølging

Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

12. BRUK AV SATELLITTELEFON

1. Varighet:

1 time inkludert innledning og førsteinntrykksevaluering.

2. Bakteppe:

Det har gått et mindre kvikkleireskred. Foreløpig ser det ikke ut til at liv er gått tapt, men det er behov for at NVE raskt reiser ut og gjør en befaring. Raset har slått ut ekom-nettet og det vil være nødvendig å bruke satellittelefon.

3. Scenario:

Følg prosedyre for bruk av satellittelefon og ring eget regionkontor og beredskapsseksjonen ved hovedkontoret. Når kontakt er oppnådd og telefonen er gjort klar til ny bruk, er øvelsen avsluttet.

4. Øvingsmål:

Øve relevant avdelings, seksjon og/eller regionkontorets evne til å bruke satellittelefon på en effektiv måte (i den grad de har tilgang på slikt utstyr). Sikre kompetanse og rutiner med hensyn til lading, bruk, dekning osv.

• Øvingsmomenter:

- Ansvarsroller med hensyn til vedlikehold og bruk av satellittelefon.
- Samhandling felt – regionkontor uten fasttelefon- eller mobiltelefonforbindelse.

5. Deltakere:

De som i henhold til gjeldende planverk og rutiner ville være involvert i en slik prosedyre.

6. Evaluering

Førsteintrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen og erfaringspunktene oppsummeres i et kort evalueringsnotat. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).

7. Oppfølging

Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

13. ROLLEFORSTÅELSE

1. Varighet:

1 time inkludert innledning og førsteinntrykksevaluering.

2. Bakteppe:

Det har gått et større snøskred om har gitt alvorlige konsekvenser for kritisk infrastruktur. Spesifiser her; Vei? Jernbane? Bruer? Kraftforsyning?

3. Scenario:

Kommune, politiet og andre tar kontakt med hovedkontoret/regionkontoret for å høre om NVE har oversikt over situasjonen og hvordan NVE vil håndtere dette. Frustrerte innbyggere ringer hovedkontoret/regionkontoret for å få informasjon om når infrastrukturen er oppe og går igjen, og en del viser også bekymring for egne pleietrengende familiemedlemmer er isolert.

Diskuter hvordan man ville håndtere en slik situasjon. Hva er henholdsvis NVEs hovedkontor og regionkontor sitt ansvar med hensyn til håndteringen av dette, og hva er andre aktørers ansvar, for eksempel Vegvesenet, kommune, politi og brannvesen.

4. Øvingsmål:

Øve kjennskap til begrensninger i regionkontorets ansvarsområde, og hvordan løse dette.

5. Øvingsmomenter:

- Ansvar og roller i forhold til andre avdelinger av NVE, kommunen og ansvarlig kraftselskap
- Informasjonsstrategi
- Varslingsrutiner
- Omsorg for rammede og berørte

6. Deltakere:

Relevante avdelinger, seksjoner, regionkontorets ledergruppe.

7. Evaluering

Førsteintrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen og erfaringspunktene oppsummeres i et kort evalueringsnotat. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).

8. Oppfølging

Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

14. ANSVARSFORSTÅELSE

1. Varighet:

1 time inkludert innledning og førsteinntrykksevaluering.

2. Bakteppe:

Det har gått et leirskred, og området er evakuert. Det har nå gått 5 dager. Befaringsarbeidet er ikke avsluttet, men området ser tilsynelatende stabilt ut. Politiet presser hardt på for å få området godkjent for tilbakeflytting. NVEs representanter i felt gir etter og beboerne flytter tilbake samtidig som NVE fortsetter sitt arbeid. I tillegg driver politiet søk etter en savnet person etter skredet. De er på stedet med tre hundepatruljer. Røde Kors deltar også i letingen med syv personer fra hjelpekorpsen.

3. Scenario:

Det går et nytt skred i området. To av de tilbakeflyttede beboerne omkommer og en hundepatrulje fra politiet og to personer fra Røde Kors Hjelpekorps er savnet.

Diskuter hvordan NVE ville håndtert en slik situasjon. Er hovedkontoret/regionkontoret underforstått med at egne råd gir konsekvenser og hvem det er som har ansvaret for å godkjenne et område for tilbakeflytting. Hvilken rolle ville hovedkontoret/regionkontoret hatt her. Hvordan følges NVEs representanter som godkjente tilbakeflyttingen opp psykososialt.

4. Øvingsmål:

Relevante avdelinger, seksjoner, regionkontorets ledergruppe.
Øve kjennskap til avgrensninger i hovedkontorets og regionkontorets ansvarsområde, og hvordan løse dette.

5. Øvingsmomenter:

- Ansvar og roller i forhold til andre avdelinger av NVE, kommunen og ansvarlig kraftselskap
- Informasjonsstrategi
- Varslingsrutiner
- Omsorg for rammede og berørte

6. Deltakere:

Sentralbord, beredskapsleder og eventuelt andre relevante ved regionkontoret.

7. Evaluering

Førsteinntrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen og erfaringspunktene oppsummeres i et kort evalueringsnotat. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).

8. Oppfølging

Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

15. GJENNOMGANG AV BEREDSKAPSPLANVERK

1. Varighet:

1 time inkludert innledning og førsteinntrykksevaluering.

2. Scenario

Det har gått et større skred. **Konsekvenser for bebyggelse, infrastruktur m.m.** Situasjonen er uoversiktlig, og politiet, NVE og andre relevante aktører jobber med å få et overblikk over konsekvenser og befare flere områder for å kartlegge eventuelle andre utsatte områder.

Ta i bruk regionkontorets beredskapsplanverk og følg dette i håndteringen av hendelsen i et perspektiv på 45 minutter.

3. Øvingsmål:

Øve bruk av beredskapsplanverk og avdekke forbedringspunkter i planverket

4. Øvingsmomenter:

- Lederrollen
- Ansvar og roller
- Informasjonsstrategi
- Varslingsrutiner
- Omsorg for rammede og berørte
- Samordning og koordinering
- Fullmakter og økonomi

5. Deltakere:

Alle ansatte som kan få en rolle i håndteringen av en slik hendelse ved hovedkontoret/regionkontoret.

6. Evaluering

Førsteinntrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen og erfaringspunktene oppsummeres i et kort evalueringsnotat. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).

7. Oppfølging

Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

16.RE-ETABLERING ETTER STRØMLØST KONTOR

- 1. Varighet:**
1 time inkludert innledning og førsteinntrykksevaluering.
- 2. Scenario:**
Det er vinter med -10 °C og det har vært et langvarig strømbrudd på 4 døgn. Hovedkontorets/Regionkontorets lokaler er nedkjølte, og alle IKT-funksjoner er nede lokalt. Vannet har også vært borte Strømmen er nå oppe og går igjen og de ansatte er tilbake på plass.
- 3. Øvingsmål:**
Gjennomgå prosedyrer og tiltak for å reetablere nødvendige funksjoner raskest mulig ifm langvarig strømbrudd (evt. etablere plan dersom dette ikke er gjort). Hvor jobber de ansatte i denne fasen? Opprettholdes funksjonen som NVE skal ivareta?.
- 4. Øvingsmomenter:**
Overgangen til normalsituasjonen
- 5. Deltakere:**
Relevante avdelinger, seksjoner, teknisk drift, IKT-ansvarlig og andre relevante ansatte ved hovedkontoret/regionkontoret.
- 6. Evaluering**
Førsteintrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen og erfaringspunktene oppsummeres i et kort evalueringsnotat. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).
- 7. Oppfølging**
Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

17. REETABLERING AV HOVEDKONTORET/REGIONKONTORET ETTER BRANN

1. Varighet:

1 time inkludert innledning og førsteinntrykksevaluering

2. Scenario:

Hovedkontoret/regionkontoret har blitt totalskadet i brann.

Diskuter hvordan man på best mulig måte kan få kontorets funksjoner opp og gå igjen etter en slik hendelse. Hva vil være de største utfordringene?

3. Øvingsmål:

Øve effektiv gjenoppretting av regionkontorets funksjoner ved annen lokasjon.

4. Øvingsmomenter:

- Overgangen til normalsituasjonen

5. Deltakere:

Alle ansatte som ville hatt en rolle i håndteringen av situasjonen ved hovedkontoret/regionkontoret.

8. Evaluering

Førsteinntrykksevaluering gjennomføres umiddelbart etter øvelsen og erfaringspunktene oppsummeres i et kort evalueringsnotat. Forhold som må følges opp spesifiseres (oppfølgingspunkter).

9. Oppfølging

Etter at erfaringspunktene og oppfølgingspunktene er systematisert, bestemmes en realistisk frist for lukking av forbedringspunktene. Ansvarlige for oppfølgingen og implementeringen utpekes. Lukking består både i oppdatering av dokumentasjon, planverk, skriftlige prosedyrer, virksomhetsplanlegging og innføring i organisasjonen.

Utgitt i Rapportserien i 2013

- Nr. 1 Roller i det nasjonale arbeidet med håndtering av naturfarer for tre samarbeidende direktorat
- Nr. 2 Norwegian Hydrological Reference Dataset for Climate Change Studies. Anne K. Fleig (Ed.)
- Nr. 3 Anlegging av regnbed. En billedkavalkade over 4 anlagte regnbed
- Nr. 4 Faresonekart skred Odda kommune
- Nr. 5 Faresonekart skred Årdal kommune
- Nr. 6 Sammenfatning av planlagte investeringer i sentral- og regionalnettet for perioden 2012-2021
- Nr. 7 Vandringshindere i Gaula, Namsen og Stjørdalselva
- Nr. 8 Kvartalsrapport for kraftmarknaden. Ellen Skaansar (red.)
- Nr. 9 Energibruk i kontorbygg – trender og drivere
- Nr. 10 Flomsonekart Delprosjekt Levanger. Kjartan Orvedal, Julio Pereira
- Nr. 11 Årsrapport for tilsyn 2012
- Nr. 12 Report from field trip, Ethiopia. Preparation for ADCP testing (14-21.08.2012)
- Nr. 13 Vindkraft - produksjon i 2012
- Nr. 14 Statistikk over nettleie i regional- og distribusjonsnettet 2013. Inger Sætrang
- Nr. 15 Klimatilpasning i energiforsyningen- status 2012. Hvor står vi nå?
- Nr. 16 Energy consumption 2012. Household energy consumption
- Nr. 17 Bioenergipotensialet i industrielt avfall
- Nr. 18 Utvikling i nøkkeltall for strømnetselskapene
- Nr. 19 NVEs årsmelding
- Nr. 20 Oversikt over vedtak og utvalgte saker. Tariffer og vilkår for overføring av kraft i 2012
- Nr. 21 Naturfareprosjektet: Delprosjekt Kvikkleire. Utstrekning og utløpsdistanse for kvikkleireskred basert på katalog over skredhendelser i Norge
- Nr. 22 Naturfareprosjektet: Delprosjekt Kvikkleire. Forebyggende kartlegging mot skred langs strandsonen i Norge Oppsummering av erfaring og anbefalinger
- Nr. 23 Naturfareprosjektet: Delprosjekt Kvikkleire. Nasjonal database for grunnundersøkelser (NADAG) – forundersøkelse
- Nr. 24 Flom og skred i Troms juli 2012. Inger Karin Engen, Graziella Devoli, Knut A. Hoseth, Lars-Evan Pettersson
- Nr. 25 Capacity Building in Hydrological Services. ADCP and Pressure Sensor Training Ministry of Water and Energy, Ethiopia 20th – 28th February 2013
- Nr. 26 Naturfareprosjektet: Delprosjekt Kvikkleire. Vurdering av kartleggingsgrunnlaget for kvikkleire i strandsonen
- Nr. 27 Kvartalsrapport for kraftmarknaden. Ellen Skaansar (red.)
- Nr. 28 Flomberegninger for Fedaelva, Kvinesdal kommune, Vest-Agder (025.3A1) Per Alve Glad
- Nr. 29 Beregning av energitilsig basert på HBV-modeller. Erik Holmquist
- Nr. 30 De ustabile fjellsidene i Stampa – Flåm, Aurland kommune Sammenstilling, scenario, risiko og anbefalinger. Lars Harald Blikra
- Nr. 31 Naturfareprosjektet: Delprosjekt 4 Overvåking og varsling Overvåking ved akutte skredhendelser
- Nr. 32 Landsomfattende mark- og grunnvannsnett. Drift og formidling 2012. Jonatan Haga
- Nr. 33 Naturfareprosjektet: Delprosjekt 6 Kvikkleire. Saltdiffusjon som grunnforsterking i kvikkleire
- Nr. 34 Kostnadseffektivitet i distribusjonsnettet – En studie av referentene i kostnadsnormmodellen
- Nr. 35 The unstable phyllitic rocks in Stampa – Flåm, western Norway Compilation, scenarios, risk and recommendations. Lars Harald Blikra
- Nr. 36 Flaumsonekart Delprosjekt Årdal i Sogn. Siss-May Edvardsen, Camilla Roald
- Nr. 37 Naturfareprosjektet: Delprosjekt 6 Kvikkleire. Skånsomme installasjonsmetoder for kalksementpeler og bruk av slurry
- Nr. 38 Naturfareprosjektet: Delprosjekt 6 Kvikkleire. Karakterisering av historiske kvikkleireskred og input parametere for Q-BING
- Nr. 39 Naturfareprosjektet: Delprosjekt 6 Kvikkleire. Natural Hazards project: Work Package 6 - Quick clay Characterization of historical quick clay landslides and input parameters for Q-Bing

Rapportserien i 2013 forts.

- Nr. 40 Naturfareprosjektet: Delprosjekt 6 Kvikkleire. Skred ved Døla i Vefsn. Undersøkelse av materialegenskaper
- Nr. 41 Naturfareprosjektet: Delprosjekt 6 Kvikkleire. State-of-the-art: Blokkprøver
- Nr. 42 Naturfareprosjektet: Delprosjekt 6 Kvikkleire. Innspill til "Nasjonal grunnboringsdatabase (NGD) – forundersøkelse"
- Nr. 43 Naturfareprosjektet: Delprosjekt 6 Kvikkleire. Styrkeøkning av rekonsolidert kvikkleire etter skred
- Nr. 44 Driften av kraftsystemet 2012. Karstein Brekke (red.)
- Nr. 45 Ny forskrift om energimerking av energirelaterte produkter (energimerkeforskriften for produkter) Oppsummering av høringsuttalelser og endelig forskriftstekst
- Nr. 46 Natural Hazards project: Work Package 6 - Quick clay. Back-analyses of run-out for Norwegian quick-clay landslides
- Nr. 47 Årsrapport for utførte sikrings- og miljøtiltak 2012. Beskrivelse av utførte anlegg
- Nr. 48 Norges hydrologiske stasjonsnett. Ann-Live Øye Leine, Elise Trondsen, Lars-Evan Pettersson
- Nr. 49 Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022. Nasjonal gjennomgang og forslag til prioritering
- Nr. 50 Endring i avregningsforskriften – AMS. Oppsummering av høringsuttalelser og endelig forskriftstekst
- Nr. 51 Filefjell og Anestølen forskningsstasjon. Evaluering av måledata for snø, sesongen 2011/2012
Hilde Landrø Fjeldheim, Emma Barfod
- Nr. 52 Kulturminner i norsk kraftproduksjon. Elisabeth Bjørsvik, Helena Nynäs, Per Einar Faugli (red.)
- Nr. 53 Øvelser. En veiledning i planlegging og gjennomføring av øvelser i NVE